

a fresco|Technik, e (it. auf frischen Putz gemalt, čti a / al'fresko) *mal.*

technika f a / al fresco (it. na čerstvou omítku malováno, čti a / al 'fresko), technika f malby na ještě vlhkou vápennou omítku

a secco|Technik, e (it. auf dem Trockenem, čti a'seko) *mal.* a / al secco n (it. na suchém, čti a / al'seko), technika f malby na suché vápenné omítce často kombinovaná s freskou

A und O (řec. A = álpha, O = omega) *ikonogr. symb. (věčná existence Boží, Všemohoucí), bibl. námět díla: NZ, Zj 1,8, 21,5, 22,13 A a O* (řec. A = álpha, O = omega), alfa f a omega f, první a poslední písmeno n řecké abecedy, začátek m / původ m i konec m, tzn. to nejdůležitější, Kristus znázorněný jako Maiestas Domini

Aachen, e *měs. v Něm.* Cáchy pnm

Aaron küsst Moses auf dem Berge *bibl. námět díla: SZ, Ex 4,27* Áron líbá Mojžíše na hoře

Aaron vor dem grünenden Stab *bibl. námět díla: SZ, Ex 4,16* Áron před zelenající se holí

Aas|kopf, r *archit., už. um. (nábyt., keram.)* bukranon m / búkranon m (řec. boukránion = volská lebka), zdobný stylizovaný článek m v podobě býčí lebky

Aba, e (arab.) *už. um. (text.)* aba f / abaja f / abaya (arab.), hlavní svrchní oděv m Arabů, nejčastěji z ovčí vlny, pytlovitého tvaru, vepředu otevřený

Abacuc *SZ, Abk; Da 14,32; malý prorok* Abakuk, Habakuk

Abaculus, r (lat., čti abakulus) *archit.* abaculus m (lat., čti abakulus), mozaikový kamínek m

Abade / Abadeh, r (z míst. jm. měs. v Iránu) *už. um. (text.)* abade m / abadeh m, jemný vlněný, pevně vázaný orientální koberec m se základní barvou slonové kosti či cihlové červeně

Abaja / Abaya, e (arab.) *už. um. (text.)* aba f / abaja f / abaya (arab.), hlavní svrchní oděv m Arabů, nejčastěji z ovčí vlny, pytlovitého tvaru, vepředu otevřený

Abajour, r (z fr., čti aba'žúr) *už. um. (nábyt., ...), archit.* abažúr m (z fr.), stínítko n lampy ze 17. - 19. stol.; okno n se zkoseným ostěním (řidč.)

Abajour, r (z fr., čti aba'žúr) *už. um. (text.)* abažúr m (z fr.), dámský chránič m očí na způsob kšiltu, nošený v 17. stol. na honitbu místo klobouku

Abakus, r *už. um. (numizm.)* abakus f, početní tabulka f rozdělená do políček užívaná pro počítání s penězi ve finančních kancelářích

Abakus, r (řec. ábax = lat. abacus = Tischplatte, e, Säulendeckplatte, e) *archit., už. um. (nábyt.)* abakus m (řec. ábax = lat. abacus = stolní deska, deska kryjící sloup), krycí deska f, abak m / nadhlavice f (řidč.), čtverc. krycí deska f hlavice svislé podpory, jež nese architráv; ant. stůl m s čtyřhranno u deskou na vystavování vzác. nádob
Abakus|blume, e *archit.* abakový květ m, abaková rozeta f, stylizovaná květinová ozdoba f uprostřed každé ze čtyř konkávně vydutých stran abaku korintského řádu

Abalon|perle, e (z angl., šp.) *mater. (už. um. - zlatn.)* abalonská perla f (z angl., šp.), perla f z perleti mořských plžů druhu ušeň - Heliotis

Abarbeiten, s [des Steines, ...] *archit., soch., ...* opracování n / opracovávání n [kamene, ...]

Abatjour / Abat-Jour, r (z fr., čti aba'žúr) *už. um. (nábyt., ...), archit.* abažúr m (z fr.), abat-jour m (řidč.), stínítko n lampy ze 17. - 19. stol.; okno n se zkoseným ostěním (řidč.)

Abatjour / Abat-Jour, r (z fr., čti aba'žúr) *už. um. (text.)* abažúr m (z fr.), dámský chránič m očí na způsob kšiltu, nošený v 17. stol. na honitbu místo klobouku

Abaton, s (řec. ábaton = Unbetretbares, čti abaton / ábaton) (pl.: Abata) *archit.* abaton m (řec. ábaton = místo, kam není dovoleno vstupovat), posvátné [uzavřené] místo n kostela východního ritu, prostor m kolem oltáře kostela východního ritu

abätzen už. um. (sklo, ...), graf. odleptat dok, vyleptat dok

Abätzung, seitliche graf. vyleptání n / odleptání n do stran, proniknutí n leptu do stran

abbänken archit. odložit dok již částečně opracovaný kus kamene a dále s ním nepracovat

abbasten [den Hanf] už. um. (text.) loupat nedok [konopí]

Abbau, r archit. odbourání n; demontáž f

Abbau, r [vom Erz, ...] už. um. (numizm., zlatn., ...) těžba f [rudu, ...]

Abbau|hammer, r nástr. (archit.)

sbíječka f, sbíjecí kladivo n

abbäumen [die Kette, das Gewebe] už. um. (text.) odvíjet nedok [osnovu, tkaninu]

abbeizen graf., už. um. (sklo), rest. vyleptat dok, odleptat dok

abbeizen rest., už. um. (nábyt., ...), archit. zbavit dok nátěru rozpouštědlem / ředidlem, odlakovat dok, odstranit dok rozpouštědlem / ředidlem

abbeizen už. um. (zlatn., kovář., ...), soch. dekapovat nedok (z fr.), odstranit dok tenký kysličníkový povlak z kovového předmětu před galvanickým pokovením

Abbeiz|paste, e mater. (rest., graf., už. um - sklo, ...) leptací pasta f

abbiegen [Straße, e, ...] urban. zahýbat dok [ulice, silnice, ...]

Abbild, s symbol m, obraz m

Abbildung, axonometrische (řec. áxon = Achse, e, metreín = messen) archit.

axonometrické zobrazení n (řec. áxón = osa, metreín = měřit), zobrazení n na jednu průmětnu, zpravidla připojenou k průmětnám pravouhlého promítání

Abbildung, e mal., archit., ... zobrazení n, znázornění n, vyobrazení n (řidč.)

Abbildung, e, im Text kniž. um. vyobrazení n v textu

Abbildung, winkeltreue archit. stejnoúhlé / konformní zobrazení n

Abbinde|batik, e už. um. (text.) vyvazovaná batika f

Abbinde|beschleuniger, r mater. (archit.) urychlovač m tuhnutí

abbinden už. um. (text.) vázat nedok; převázat dok

abbinden [die Farben] mal. vázat nedok [barvy]

abbinden [Hölzer] archit. spojovat nedok / vázat nedok [dřevo]

abbinden [Klebstoff, r, Mörtel, r, Zement, r, ...] archit., rest., soch., už. um. (keram.), ... tvrdnout nedok / tuhnout nedok / ztvrdnout dok / ztuhnout dok [lepidlo, malta, cement, ...]

Abbinden, s kniž. um. vyvázání n / ovázání n hlavíc koženého hřbetu nití, tvarování n vazy a kapitálku

Abbinden, s už. um. (text.) vyvazování n

abbinden [Stoffteile beim Färben, ...] už. um. (text.) ovázat dok [kusy látky při barvení, ...]

Abbinde|punkt, r už. um. (text.) vazný bod m

Abbindungs|punkt, r už. um. (text.) převazný / převazující bod m

Abblasen, s rest., mal., archit., už. um. (keram., ...) odfouknutí n, vytvoření n puchýře

abblasen [die Farbe] mal., graf., ... zeslabit dok / zjemnit dok [barvu]

abblättern archit., soch., už. um. (zlatn., kovář., nábyt., ...), rest. odlupovat [se] nedok, oprýskávat nedok, odprýskávat nedok

Abblättern, e archit., soch., už. um. (zlatn., kovář., nábyt., ...), rest. exfoliace f, oprýskávání n, odprýskávání n, odlupování n

Abblattung, e archit. odsazení n
abblenden fotogr. zmenšit dok otvor clony, zaclonit dok

abblenden graf., kniž. um., fotogr. zaclonit dok

abbluten (Pinsel, r, beim Waschen, ...) mal., ... pouštět dok barvu [štetec při praní, ...]

abböschen [das Ufer, ...] archit., urban. zpevnit dok [břeh, ...]

Abbozzo, r (it. abbozzare = entwerfen, čti a'boco) mal., soch. abbozzo n (it. abbozare = navrhnout, čti abozo), první návrh m / skica f obrazu či sochařského

díla; zhruba otesaná kamenná socha f či řezba f

Abbrand, r *už. um. (zlatn.)* výpal m, opalek m

abbrechen *archit.* zbourat dok

abbrechen *soch., už. um. (keram., sklo)* ulomit dok, odlomit dok; ulomit dok / odlomit se dok

abbrechen [den Satz] *kniž. um.* zlomit dok [sazbu]

Abbrecher, r *už. um. (sklo)* odlamovač m / lamač m tabulí

abbrennen [alten Anstrich] *archit., už. um. (nábyt.)* opálit dok [starý nátěr]

abbrennen [die Kannone] *už. um. (zbr.)* vypálit dok ránu [z děla]

abbrennen [Messing] *už. um.* žlutit nedok [mosaz]

abbrennen [Silber] *už. um. (zlatn.)* přepalovat nedok [stříbro]

Abbréviatur, e (ze stř. lat.) *kniž. um., graf.* zkratka f, abreviatura f (ze stř. lat.)

Abbröckelung, e *archit., soch., rest.* odprýskávání n, oddrolování n

Abbruch, r *archit., urban., pam. péče* zbourání n, demolice f, stržení n (řidč.)

Abbruch, r *rest., soch., archit., ...* odlomení n, ulomení n

Abbruch|balken, r *mater. (archit.)* trám m ze zbořené stavby určený k opětnému použití

Abbruch|gebot, s *archit., urban., pam. péče* příkaz m k demolici

Abbruch|haus, s *archit., pam. péče* dům m určený ke zbourání / demolici, bouračka f (kolokv.)

Abbruch|material, s *archit., ...* vybouraný materiál m, suť f

Abbruch|objekt, s *archit., pam. péče* objekt m určený ke zbourání / demolici, bouračka f (kolokv.)

abbruch|reif *archit., pam. péče* zralý pro demolici / zbourání

Abbund, r [der Hölzer] *archit.* spojování n / vázání n / vazba f [dřev]

abbürsten [Ablagerungen, ...] *rest., soch., archit.* okartáčovat dok [usazeniny, ...]

abbürsten [das Tuch] *už. um. (text.)* kartáčovat nedok / vykartáčovat dok

[sukno]

abbürsten [mit der Messingbürste] *už. um. (zlatn.)* okartáčovat dok [mosazným kartáčkem]

ABC|-Buch, s *kniž. um.* slabikář m

Abdach, s (sev. Něm., ...) *archit., už. um. (text.)* přístřešek m; přečnávající část f střechy; markýza f (řidč.)

Abdachung, e *archit.* sklon m / spád m střechy; sklon m / spád m / svah m terénu, bok m náspu

abdämpfen, den Überglanz *už. um. (text.)* zbavit dok nadbytečného lesku propařením

abdämpfen [die Farbe] *mal., ...* ztlumit dok [barvu]

Abdampf|schale, e *nástr. (už. um. - zlatn., ...)* odpařovací miska f

Abdankungs|halle, e [des Krematoriums] *archit.* obřadní síň f [krematoria]

abdecken *graf., už. um. (text.)* vykryt dok, překryt dok / zakryt dok (řidč.)

abdecken [das Klischee, ...] *graf., kniž. um.* vykryt dok [štoček, ...]

abdecken [die Dachziegel, die Dachdeckung, das Dach] *pam. péče, rest., archit.* strhnout dok / odnést dok [tašky, střešní krytinu, střechu]

Abdecken, s *už. um. (zlatn.)* odkrývání n / zasazování n drahokamu ujímáním kovu zeshora šikmo dolů kolem kamene; překrývání n míst, která při galvanizování mají zůstat nedotčená, krycím lakem

Abdecker, r *kniž. um., graf.* retušér m

Abdeck|farbe, e *kniž. um., graf., ...* retušovací barva f

Abdeck|lack, r *soch., archit., už. um. (nábyt., ..., rest.* ochranný / krycí lak m / nátěr m

Abdeck|masse, e *už. um. (keram.)* vykryvací hmota f

Abdeck|platte, e *archit.* krycí deska f, abakus m (řec. ábax = lat. abacus = deska kryjící sloup), abak m (řidč.), nadhlavice (řidč.), čtvercová krycí deska f hlavice svislé podpory, jež nese architráv

Abdeck|stein, r *archit.* krycí kámen m

Abdeckung, e *archeol.* odkryv m
Abdeckung, e *archit.* zastřešení n;
zastropení n; zakrytí n; krytina f; záklop
m
Abdeckung, e *kniž. um., graf.* zakrývání
n, vykryvání n; ovrstvování n
[kyselinovzdornou vrstvou]
Abdias *SZ, 1 Kr 18,4; malý prorok*
Abdijáš, Abdiáš
Abdicht|bänder npl *archit.* těsnící
pásy fpl
abdichten *archit., rest.* izolovat nedok,
odizolovat dok; utěsnit dok
Abdichtung, e *archit., rest.* izolace f;
izolování n, provádění n izolace f
abdielen *archit.* položit dok podlahu
abdocken [das Gewebe] *už. um. (text.)*
odvíjet nedok [tkaninu]
Abdränger, r *nástr. (už. um. - text.)*
odtlačovač m
Abdreh|eisen, s *nástr. (už. um. -*
keram.) obtáčecí / vytáčecí kroužek m /
želízko n
abdrehen *už. um. (keram.)* obtáčet
nedok, začistňovat nedok již zatuhlé
nádoby a dokončovat jejich spodek na
kruhu; vytáčet nedok
Abdreh|messer, s *nástr. (už. um. -*
keram.) obtáčecí / vytáčecí nůž m
Abdreh|spuren fpl *už. um. (keram.)*
stopy fpl po vytáčení / točení
Abdruck der Fußspuren des Herrn,
Der *námět díla* Otisk m stop Páně
Abdruck, r *kniž. um., graf.* otisk m;
výtisk m (řidč.)
Abdruck, r *už. um. (zlatn., ...), soch., ...*
otisk m, obtisk m
Abdruck, r, vor der Schrift *kniž. um.*
stav m před adresou
Abdruck, vewischer *kniž. um., graf.*
smyknutý otisk m, šmicnutý otisk m
(kolokv.)
abdrucken *kniž. um., graf.* otisknout
dok, vytisknout dok (řidč.)
abdrücken [im Gips / Wachs, ...] *soch.,*
už. um. (keram., ...) otisknout dok /
obtisknout dok [v sádře, ve vosku, ...]
Abdunkeln, s [des Farbtons] *mal., kníž.*
um. ztmavování n / ztemňování n
[barevného odstínu]

Abels Opfer, s *bibl. námět díla: SZ, Gn*
4,4-16 Ábelova oběť f
Abend|anzug, r *už. um. (text.)* večerní
oblek m
Abend|besuchzeit, e *muz.* večerní
návštěvní doba f
Abend|kleid, großes *už. um. (text.)*
velké večerní šaty pmn, dlouhé večerní
šaty pmn, označované takto od konce 2.
světové války
Abend|kleid, kleines *už. um. (text.)*
malé večerní šaty pmn, krátké večerní
šaty pmn, označované takto od konce 2.
světové války
Abend|kleid, s *už. um. (text.)* večerní
šaty pmn
Abend|mahl, Letztes *bibl. námět díla:*
NZ, Mt 26,26-29, M 14,22-35, L 22,15-
20, J 13,1-30 Večeře f Páně, Poslední
večeře f, Přijímání n apoštolů (řidč.)
Abend|mahldarstellung, e *bibl. námět*
díla: NZ, Mt 26,17-30 zobrazení n /
obraz m Večeře Páně, zobrazení n /
obraz m Poslední večeře, Přijímání n
apoštolů (řidč.)
Abend|mahlgerät, s (řidč.) *už. um.*
(zlatn., cínař.), liturg. náč. bohoslužebné
/ liturgické náčiní n
Abend|mahlsbrotschüssel, e *už. um.*
(zlatn., cínař.), liturg. náč. bohoslužebná
/ liturgická miska f
Abend|mahlsgesäß, s *už. um. (zlatn.,*
cínař.), liturg. náč. bohoslužebné /
liturgické náčiní n
Abend|mahlskanne, e *už. um. (zlatn.,*
sklo, cínař.), liturg. náč. bohoslužebná /
liturgická konvička f
Abend|mahlsselch, r *už. um. (zlatn.,*
cínař.), liturg. náč. bohoslužebný /
liturgický kalich m
Abend|mahlsselch, r, auf der Brust
des Heiligen *atrib. (sv. Lucían*
Mučedník) liturgický kalich m na prsou
světce
Abend|mahlsteller, r *už. um. (zlatn.),*
liturg. náč. bohoslužebná / liturgická
miska f
Aberation, chromatische *kniž. um.*
barevná / chromatická aberace f / vada f
/ odchylka f

Abessinien (dř.) *stát v sev. Africe*
Etiopie f, Habeš m (dř.)
Abessinier|brunnen, r *archit.* ražená studna f
abfahren [die Kette] *už. um. (text.)*
navíjet nedok [osnovu]
Abfahrer, r *nástr. (už. um. - text.)*
navíjedlo n
Abfahrt der Medea, Die *mytol. námět díla; viz Argonauti*
Odjezd m Médein / Medein / Médein
Abfall, r *archit., urban.* spád m, sklon m
Abfall, r *už. um. (nábyt., ...), archit.*
odpad m, odřezky mpl
Abfall|garn, s *mater. (už. um. - text.)*
odpadová / odpadní příze f
Abfall|platz, r *urban.* skládka f odpadků
Abfall|rohr, s *archit.* okapní / okapová roura f
Abfall|seide, e *mater. (už. um. - text.)*
odpadové / odpadní hedvábí n
Abfall|trog, r *nástr. (už. um. - sklo)*
střepák m, koryto n na odpad
abfalzen *archit., už. um. (nábyt.)*
drážkovat nedok, vydrážkovat dok
abfangen [den Schussfaden] *už. um. (text.)*
zachytit dok [útkovou nit]
abfangen [die Mauer, ...] *archit.* podepřít dok / zachytit dok [zed', ...]
abfassen [die Kante] *archit.* srazit dok / zkosit dok / sejmout dok [hranu]
abfaulen *rest., archit., ...* uhnít dok
abfeilen *archit., už. um. (nábyt.), soch.*
opilovat dok
Abfeuern, s [der Handbüchse, ...] *už. um. (zbr.)*
odpalování n [ručnice, ...]
abfinden *už. um. (zlatn., kovář., ...)*
opracovat dok úzkou stranou kladívka / kladiva
abfitzen [das Garn] *už. um. (text.)*
pásmovat nedok [přízi], vázat nedok do pásem [přízi]
abflachen [Relief, s, ...] *archit., soch.*
zploštit se dok [reliéf, ...]
abfluchten [die Fassade / Fassaden] *archit., urban.*
zarovnat dok [průčelí] do souvislé linie / čáry
Abflug, r *průvodc.* odlet m
Abfluss|kanal, r (Mezopotámie, ...) *urban.*
odvodný / odtokový / odpadní

kanál m, stoka f
Abformen, s [mit Silikonkautschuk, ...] *rest., soch.*
vytvoření n kopie [ze silikonového kaučuku, ...]
abfüttern *už. um. (text.)* podložit dok
Abgabe|pflicht, e *archeol.* povinnost f odevzdat archeologický nález
Abgang, r *už. um. (text.)* schodek m, ztráta f na délce
Abgang, r *už. um. (zlatn.)* ztráta f materiálu při opracování
Abgang, r [zum Keller, ...] *archit.* schody mpl / chodba f [do sklepa, ...]
Abgar|bild, s *námět díla* Abgarův obraz m, mandylion m, otisk m / obraz m
Kristovy tváře zasláný nemocnému králi Abgarovi z Edessy
Abgar|bild, s *námět díla* Abgarův obraz m, obraz m / otisk m
Kristovy tváře pro knížete Abgara z Edessy
abgeblasen *rest., ...* odfouknutý
abgebrochene Horn der Ziege
Amaltheia, Das *mytol. námět díla*
Ulomený roh m kozy Amalthey / Amaltheie
abgefüttert [Mantel, r, Jacke, e, ...] *už. um. (text.)*
s podšívkou [plášť, kazajka, ...]
Abgeordneten|haus, s budova f sněmovny / parlamentu,
[poslanecká] sněmovna f, parlament m
abgerieben *rest., mal., už. um. (text., obuv, keram., ...),*
kníž. um., soch., archit. odřený, sedřený
abgerundet [Form, e, ...] *už. um. (zlatn., ...), ...*
zaoblený [forma, tvar, ...]
abgesetzt, farblich [Figur, e, Feld, s, ...] *herald., mal., ...*
[figura, pole, ...] jiné barvy
abgestuft [Terrain, s, Giebel, r, ...] *archit., urban.*
odstupňovaný / stupňovitý [terén, štít, ...]
abgewendet [zwei Figuren, ...] *herald., soch., ...*
od sebe odvrácený [dvě figury]
abgewetzt [Einband, r, Leder, s, Stoff, r, ...] *rest., už. um. (text., obuv),*
kníž. um. odřený [vazba, kůže, látka, ...]
abgewetzt [Muster, s, Inschrift, e, ...] *rest.,*
kníž. um., už. um. (text., obuv) sedřený [vzor, nápis, ...]